МОТИВИ

към Проект на Наредба за статуса на курсантите и колежаните от висшите военни училища

1. Причини, налагащи приемането на нормативния акт.

На основание въведената законова делегация в чл. 135, ал. 2 от Закона за отбрана на въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ) *(обн. в ДВ брой 100 от 25.11.2025 г., в сила от 1.01.2026 г.)* е необходимо да бъдат регламентирани правата и задълженията на военнослужещите с особен статус – курсанти и колежани.

В проекта на наредбата са отразени всички регламентирани промени в Закона, касаещи курсантите и колежаните. Уредбата на правата и задълженията на курсантите и новата категория колежани е изведена от Правилниците за устройство и дейността на висшите военни училища, актуализирани са основанията за прекъсване, отстраняване и отписване от обучение. Регламентирани са въпросите свързани с използването на служебно оръжие от страна на курсантите, като крайна мярка при носене на дежурство като длъжностни лица /аналогична уредба на уредбата по чл. 191 от ЗОВСРБ, касаеща военнослужещите от въоръжените сили/ и предложението за задължително прекъсване на обучението от курсантките-майки и тези, които са бременни или ползват отпуск поради бременност и раждане за определен период от време.

В проекта на наредбата са отразени всички регламентирани промени в Закона, касаещи курсантите и колежаните. Проектът на наредба регламентира особения статус на курсантите и колежаните като военнослужещи, обучаващи се във висшите военни училища и професионалните сержантски (старшински) колежи. С наредбата се уреждат правата и задълженията по време на учебния процес, основанията за прекъсване за определен период от време, отписване и отстраняване на обучение. Регламентиран е ред в Наредбата за повторно приемане на напуснали по собствено желание или поради слаб успех в рамките на до една година.

Предвиденият ред за заемане и последователност на званията на обучаемите са в съответствие с регламентираните звания в чл. 138, ал. 1 от ЗОВСРБ. В обхвата на Наредбата попада и правото им на ежегодна ваканция, ползване на домашен отпуск за временна нетрудоспособност, при сключване на граждански брак, при раждане или осиновяване на дете, както и при тежко заболяване или смърт на близък роднина.

В допълнение, следва да се посочи и регламентацията в акта в случай на прекратяване на договора за военна служба/държавна служба (в т.ч. и при настъпила медицинска негодност или психологическа непригодност), напускане по собствено желание, несъвместимост по чл. 188 от ЗОВСРБ.

В съответствие с нормата на чл. 260а, ал. 1 от ЗОВСРБ, при прекратяване на договора на обучаемия и отписване от обучение, е регламентиран ред за възстановяване на разходите за издръжка и обучение за целия период, в който е бил обучаван. Предвиден е и ред при виновно неизпълнение на договора за

обучение и служба в други ведомства, разходите да се възстановяват пропорционално между Министерството на отбраната и съответното ведомство.

С оглед на последните обнародвани промени в ЗОВСРБ, и с цел синхронизиране на конкретни текстове в Проекта на Наредба за статуса на курсантите и колежаните от висшите военни училища с отделни разпоредби на закона, възникна необходимост от промени на съответните актове на министъра на отбраната, което е отразено в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Наредба.

2. Цели на нормативния акт.

С проекта на Наредба за статуса на курсантите и колежаните от висшите военни училища, се цели да се създаде правна регламентация по отношение на:

- регламентиране на особения статус на курсантите и колежаните, като военнослужещи;
- обединяване на правата и задълженията на курсантите/колежаните като обучаеми, в т.ч. и от правилниците за устройството и дейността на висшите военни училища в единен нормативен акт на министъра на отбраната;
- конкретизиране на задълженията по завършване на обучението им, изпълнение на последваща военна/държавна служба.

3. Финансови средства, необходими за прилагането на нормативния акт.

За приемането на акта не са необходими допълнителни разходи/трансфери/ други плащания по бюджета на Министерството на отбраната. Предложеният акт не води до въздействие върху държавния бюджет. Не се предвиждат допълнителни разходи и за адресатите на наредбата.

4. Очаквани резултати от наредбата.

В резултат на обнародването и прилагането на новия нормативен акт се очаква да се регламентира особения статус на курсантите от висшите военни училища и колежаните от професионалните сержантски (старшински) колежи.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз.

Проектът на Наредба не съдържа разпоредби, транспониращи актове на институциите на Европейския съюз, поради което не е приложена таблица на съответствието с правото на Европейския съюз.